ČEŠTINA 11+

Výukový materiál pro nově příchozí náctileté cizince

Autor Lenka Kršková
Ilustrace Long Do
Tisk Jiří Bartoš - SLON, spol. s. r. o.

Výukový materiál byl podpořen v rámci dotačního programu Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy České republiky.

www.p-p-i.cz

Poradna pro integraci
Vydala Poradna pro integraci, z. ú.
Opletalova 921/6, 110 00 Praha 1
2018
1. vydání
ISBN 978-80-270-5196-0

Metodiku a další navazující kapitoly naleznete na tomto odkazu: http://p-p-i.cz/cestina-11-vyukovy-material-pro-nove-prichozi-nactilete-cizince

ČEŠTINA 11+

Metodický materiál k učebnici pro nově příchozí náctileté cizince

Čeština 11+ je výukový materiál, který je určen nově příchozím náctiletým cizincům. Jeho cílem je žáka seznámit se základní slovní zásobou, která je nezbytná pro školní prostředí. Součástí výukového materiálu je také základní gramatika na úrovni A1. Nejedná se o klasickou učebnici, jde spíše o cvičebnici. Gramatika je uvedena pouze v tabulce nebo přehledu, samotný výklad je ponechán na učiteli.
Výukový materiál obsahuje 11 lekcí, další lekce budou k dispozici pouze on-line.

Každá lekce v učebnici se skládá ze tří částí. První část je zaměřena na **slovní zásobu a gramatiku**, část pojmenovaná **Školní čeština** obsahuje češtinu probíranou na základní škole (učivo je samozřejmě velmi redukované a cílem je seznámit žáky opravdu jen se základy). Po zvládnutí těchto základů na ně může učitel „nabalovat“ další učivo. Z této části pak může být žák na začátku klasifikován v předmětu český jazyk a literatura. Poslední část je zaměřena na **výslovnost**. Jestli výslovnost bude učitel probírat na začátku nebo na konci lekce, záleží pouze na něm.

Tento výukový materiál je možné procházet způsobem, kterým vám vyhovuje nebo podle potřeb žáků; nemusí být probírán popořadě. Je vhodné ho doplnit i o další učební materiály.

Obsah

Slovní zásoba: základní fráze pro komunikaci ve třídě, představování se

Gramatika: osobní zájmena, sloveso být

Školní čeština: česká abeceda

Výslovnost: samohlásky

Cíl: Zvládnutí jednoduchých komunikačních frází ve školním prostředí; žák se naučí české pozdravy; dokáže rozlišovat mezi formální a neformálním dialogem; dokáže se jednoduše představit a sdělit o sobě základní informace.
Díky zařazení osobních zájmen a slovesa být budou žáci schopni tvořit jednoduché věty hned na začátku, což je poměrně motivující.

Fráze pro komunikaci ve třídě jsou zařazeny hned v první lekci, aby si žáci zvykli používat češtinu už od prvních hodin.
Doporučuju tyto pokyny žákům nalepit na stěnu třídy nebo vytisknout na jeden papír, který bude mít žák před sebou překlad těchto pokynů do vietnamštiny, arabštiny, mongolštiny a ruštiny najdete na straně 104). Učitel pak může i v prvních lekcích vyžadovat použití těchto frází. Pokud žák nebude vědět, může se podívat na nápovědu.

Seznámení se se základními frázemi, které používá učitel a žák

Doplňková aktivita 1: Okopírovat obrázky a fráze pod nimi. Žáci mají za úkol přiřazovat fráze k obrázkům.
Doplňková aktivita 2: Okopírovat obrázky dvakrát a používat je jako pexeso. Při obracení kartiček žáci obrázek pojmenovávají.
Cvičení 1: Úkolem žáka je vybrat z nabízených frází, co říká učitel a žák.
Cvičení 2: Žák doplňuje v každém slově jedno vynechané písmeno, to pak napíše do tabulky pod cvičením. Díky cvičení se žák seznámí se slovy děkuju / prosím.
Doplňková aktivita 1: Děkuju a prosím může učitel procvičit tím, že podává žákovi nějaký předmět (např. knihu nebo sešit) a úkolem žáka je poděkovat. Tato aktivita může probíhat také mezi žáky. Vzájemně si podávají věci, jeden říká děkuji, druhý prosím.
Cvičení 3: Na základě obrázků žák vybírá správnou frázi.
Cvičení lze použít i k dalším aktivitám. Žáci mohou například kreslit / předvádět další fráze, ke kterým není obrázek.
Cvičení 4: K danému obrázku musí žák napsat správnou frázi.

Základní fráze pro představování

Učitel může tyto fráze napsat na tabuli a společně s žáky hledat odpovědi.

V odpovědi na otázku Odkud jsi? – je uvedeno pouze pět zemí (byly vybrány s ohledem na největší cizinecké menšiny, které se vyskytují zejména v Ústeckém kraji). Pokud bude mít učitel ve třídě žáka z jiné země, může samozřejmě danou zemi doplnit.

Cvičení 1: Na základě obrázku žák doplní název země.
Cvičení 2: Žák podle obrázku vybírá název země.
Cvičení 3: Úkolem žáka je za použití daných frází sestavit dialog.
Doplňková aktivita 1: Po skončení tohoto cvičení mohou žáci tvořit vlastní dialogy.
Cvičení 4: Žák doplňuje vynechaná slova.
Cvičení 5: Úkolem žáka je opravit dialog.
Cvičení 6: Podle obrázků žák tvoří jednoduché věty.
Doplňková aktivita 2: Žák může říct informace osobě, o spolužácích.
Učitel si může připravit další obrázky s různými lidmi a ptát se žáka – Kdo to je? Odkud je? Co to je?
Cvičení 7: Po přečtení textu učitel seznámí žáka s formálním vyjadřováním. Základní otázky může napsat na tabuli.
Doplňková aktivita 2: Učitel pošle žáka za dveře a jeho úkolem je při otevření dveří říct Dobrý den a při odchodu Na shledanou
Obměna – neformální varianta: Žák zdraví spolužáky: Ahoj/Čau.
Doplňková aktivita 3: Žáci tvoří vlastní formální a neformální dialogy.
Poznámka: Žákům dělá velký problém zejména pozdrav Na shledanou. Doporučuji tedy tomuto výrazu věnovat velkou pozornost, neboť ho budou využívat každodenně.
Cvičení 8: Žák vybírá, které věty jsou formální, které neformální.
Cvičení 9: Podle obrázku žák vybírá, který pozdrav použije.
Doplňková aktivita 4: Učitel ukazuje žákům různé obrázky a ptá se jich, jaký pozdrav zvolí. (Učitel: Ahoj nebo Dobrý den? Žák: Dobrý den)
Cvičení 10: Žák vybírá ze seznamu správné slovo a doplňuje ho do dialogu.
Cvičení 11: Žák seřazuje věty do dialogu.

Těší mě x Mě taky

Nejprve učitel žáka seznámí s frázemi Těší mě a Mě taky.
Učitel může obcházet žáky, podat jim ruku a říct Těší mě a žák odpovídá Mě taky.
Obměna – žáci a studenti chodí po třídě a říkají výše uvedené fráze, je možné použít také celý „představovací“ dialog.
Do **cvičení 12** žák doplní slova.

Jak se máš? /Jak se máte? + odpovědi

Učitel seznámí žáka s touto frází. Poté se může zeptat každého žáka, jak se má. Žáci potom mohou pracovat ve dvojicích a ptát se navzájem.

Sloveso být a osobní zájmena

Učitel žáky nejprve seznámí s osobními zájmeny.

Cvičení 1: Na základě obrázku žák vybírá správné zájmeno.
Cvičení 2: K obrázku žák doplní správné osobní zájmeno.

Sloveso být

Učitel žákům vysvětlí sloveso být. Některé tvary už žák zná, protože se s nimi setkal při představovacích dialozích.

Cvičení 3: Žák doplňuje správná zájmena.
Cvičení 4: Žák doplňuje správný tvar slovesa být. Může doplnit i negativní variantu.
Cvičení 5: Úkolem žáka je převést věty do záporu.
Cvičení 6: Žák doplňuje do dialogu správnou formu slovesa být.

Mužský rod x ženský rod

Žák se seznámí s přirozeným gramatickým rodem. U tohoto cvičení zatím není třeba žáky seznamovat se všemi typickými koncovkami mužského a ženského rodu, ale pouze jim sdělit informaci, že ženský rod končí většinou na -a. Rody se budou systematičtěji probírat v lekci 4. Slova zde uvedená slouží primárně k tomu, aby žák mohl tvořit jednoduché věty a neučil se jen slovní zásobu.

Cvičení 7: Žák doplňuje slova do tabulky.
Doplňková aktivita 5: Každý z žáků může říct několik informací o sobě za použití slov z tabulky.
Doplňková aktivita 6: Žák (případně ve dvojicích) popisuje někoho ze spolužáků.
Doplňková aktivita 7: Učitel nebo žák může tvořit otázky se slovy s tabulky (např. Jsi muž?...), vybere jednoho žáka a ten na otázku odpoví.
Doplňková aktivita 8: Bingo - Učitel nebo žáci napíšou na tabuli krátké věty s jedním ze slov z tabulky se slovesem být ve tvaru 2. osoby jednotného čísla, na které lze odpovědět ano/ne (např. Jsi žák? Jsi cizinka?...). Potom učitel rozdá žákům tabulku (3 x 3 políčka). Každý žák si vybere 9 vět z tabule a každou vepíše do jednoho políčka. Poté chodí žáci po třídě a ptají se spolužáků na otázky, které mají ve své tabulce. Vítězem je ten žák, který jako první získá devět odpovědí ano.

Po skončení této aktivity učitel může žákům položit otázky, které mají na tabuli a využili je ke hře bingo.

Cvičení 8: Z daných slov musí žák vytvořit věty.
Cvičení 9: Žák čte krátký text a potom odpoví ano nebo ne. Následuje kontrola s učitelem.
Doplňková aktivita 9: Žák může napsat podobný text o sobě.

Školní čeština
Seznamuje žáka s českou abecedou. V této lekci je možné abecedou začínat a pracovat s ní také při základním seznámení se s českou výslovností.
V tabulce je doplněna pouze výslovnost samohlásek. Výslovnost souhlásek není uvedena, aby měl žák možnost si ji sám zapsat způsobem, který pro něj bude nejsnadněji pochopitelný.
Protože první lekce je poměrně obsáhlá a měla by být prvním setkáním s češtinou, obsahuje tato část jen tři cvičení, aby se žák mohl soustředit na předcházející část.
Cvičení 1: Žák doplňuje písmena abecedy.
Cvičení 2: Úkolem žáka je seřadit slova podle abecedy. (Je samozřejmě možné použít jiná slova, ale zvolila jsem česká jména záměrně, aby se s nimi žáci seznámili).
Cvičení 3: Žák kontroluje, zda jsou slova správně seřazena podle abecedy. Pokud ne, musí pořadí opravit.

Výslovnost
Zvolila jsem výslovnost samohlásek, protože je poměrně jednoduchá.
Cvičení 1: Žák čte slova. Této aktivitě může předcházet jejich přečtení učitelem.
Cvičení 2: Nejprve čte slova učitel, žáci je po něm opakují.
Cvičení 3: Učitel čte slova a žák se podle poslechu snaží doplnit délku.
Cvičení 4: Žák čte krátké věty.
Cvičení 5: Žák čte slova a snaží se rozlišovat e/é a i/í.

Obsah

Slovní zásoba: orientace ve škole

Gramatika: otázka Co to je? / To je ....?

Školní čeština: hláska, samohláska, souhláska

Výslovnost: dvojhlásky

Cíl: Seznámení se s názvy místností ve škole, usnadnění prvotní orientace v české škole.

Tato lekce má sloužit k seznámení se s tím, jak vypadá škola. Žáku má pomoci orientovat se v novém prostředí. Lekce neobsahuje téměř žádnou gramatiku kromě otázky Co to je? a odpovědi na ni. Zaměřila jsem se zejména na slovní zásobu a výslovnost (řada z uvedených slov je pro začátečníky výslovnostně poměrně náročná). Pokud budete učit žáky, kteří již budou mít nějakou znalost českého jazyka, můžete tuto slovní zásobu využít k výkladu nebo procvičení rodu či přidat téma orientace. Pak se učitel může žáků ptát, kde je?... Žáci odpovídají pomocí slov nahoře, dole, vlevo, vpravo.

Cvičení 1: Žáci čtou jednotlivá slova.
Doplňková aktivita 1: Po přečtení slov může učitel s žáky projít školu a ukázat jim jednotlivé místnosti, se kterými se seznámili. Tuto aktivitu je možné zařadit i později po vypracování dalších cvičení.
Doplňková aktivita 2: Obrázky ze cvičení lze okopírovat a použít k následujícím aktivitám:
a) pexeso (žáci mohou hledat buď dva obrázky nebo obrázek a slovo)
b) učitel ukáže obrázky v určitém pořadí, žáci si je mohou 1 minutu (čas lze samozřejmě prodloužit) prohlížet. Pak je učitel zakryje a žáci je musí vyjmenovat/napsat ve správném pořadí
c) kreslení (v týmu nebo jednotlivě). Učitel ukáže žákům jedno slovo ze cvičení 1, jejich úkolem je ho na tabuli nakreslit, ostatní žáci nebo týmy slovo hádají.
Cvičení 2: Učitel čte slova (v libovolném pořadí): *kabinet – družina – hřiště - sekretariát – sborovna – šatna – záchod – jídelna – tělocvična – ředitelna – chodba – třída – škola*
Učitel: 1. třída a žák označí dané slovo číslem 1.
Cvičení 3: Úkolem žáka je spojit slovo se správným obrázkem.
Cvičení 4: Žák doplňuje správné písmeno do slov.
Cvičení 5: navazuje na lekci 1, cílem je na něm zopakovat českou abecedu a řazení slov podle abecedního pořádku.
Cvičení 6: Jedná se o hru zaměřenou na nácvik správné výslovnosti. Vysloví – li žák slovo správně, postupuje dál, vysloví-li slovo špatně, vrací se o jedno políčko zpět.
Cvičení 7: Žák musí sestavit správná slova.

Cvičení 8: Úkolem žáka je vyhledat 11 slov (opět se jedná o slovní zásobu ze cvičení 1). Slova jsou ve směru zleva doprava →

shora dolů ↓

Cvičení 9: Podle obrázku žák vybírá jedno správné slovo.

Cvičení 10: Podle obrázku vybere žák ano/ne.

Cvičení 11: Podle obrázku žák píše, co je na obrázku.

Školní čeština

Přináší základní přehled hlásek v češtině. Cvičení v této lekci jsou opět rozdělena na variantu pro začátečníky a variantu pro mírně pokročilé, které se odlišují použitou slovní zásobou.

Cvičení 1: Úkolem žáka je najít všechny krátké samohlásky. Učitel může žákům klást doplňující otázky, na kterých bude procvičovat čísla (kolik je e, kolik je a...).

Cvičení 2: Úkolem žáka je najít všechny dlouhé samohlásky a zjistit, zda je v textu dvojhláska. Učitel může žákům klást doplňující otázky, na kterých bude procvičovat čísla (kolik je e, kolik a.....).

Cvičení 3: Úkolem žáka je rozhodnout, zda v daných slovech napíše krátkou či dlouhou samohlásku. Pokud by cvičení bylo pro žáky příliš těžké, může učitel daná slova číst.

Cvičení 4: Žák hledá obojetné souhlásky. Opět lze klást žákům doplňující informace (viz cvičení 1).

Cvičení 5: Žák doplňuje i/y.

Cvičení 6: Žák doplňuje y/ý nebo i/í.

Výslovnost

navazuje na lekci 1 (ale není nutné toto pořadí dodržet) a věnuje se výslovnosti dvojhlásek.

Cvičení 1: Nejprve slova přečte učitel, žáci je po něm opakují.

Cvičení 2: Učitel čte následující slova a žák se rozhoduje, zda napíše

a) ou nebo o

loupat – lopata, pouť – pojď, koupe – kope, loupe – lopota, kouř – kop, plout – plot

b) au nebo a

auto – a to, pauza – pasát, Paul – pal, akce – aukce, kraul – kralovat.

Cvičení 3: Úkolem žáka je přečíst pouze ta slova, která obsahují dvojhlásky.

Cvičení 4: Žák čte daná slova.

Obsah

Slovní zásoba: čísla 0 -100 (Kolik stojí?, Kolik je hodin?, Kdy je…?), dny v týdnu, školní předměty a rozvrh

Gramatika: tato lekce neobsahuje novou gramatiku, neboť je velmi obsáhlá z hlediska slovní zásoby

Školní čeština: slovo + věta

Výslovnost: bě, pě, vě, mě

Cíl: žák se naučí prakticky používat číslovky. Bude umět odpovědět na otázky Kolik je hodin, kolik stojí, kdy je…? a bude schopen sdělit své telefonní číslo. Seznámí se také se základní slovní zásobou, která se vztahuje k tématu jídlo a pití. Naučí se názvy školních předmětů a dny v týdnu, to mu umožní porozumět školnímu rozvrhu a pracovat s ním.
Do této lekce jsem zařadila jen čísla od 0 do 100, protože pro začátečníky je to poměrně obsáhlé. Je samozřejmě možné lekci doplnit i o vyšší čísla, zejména u mírně pokročilých studentů.

Čísla

Učitel může žákům čísla napsat na tabuli a poté trénovat správnou výslovnost. Učitel může také napsat jen číslovky a vybraný student se číslo pokusí napsat podle toho, jak mu ho učitel diktuje. Žáci s mírnou znalostí češtiny mohou zkusit čísla zapisovat sami.

Cvičení 1: Žák čte čísla. Pokud toto množství není dostatečné, učitel může dát žáků dát další čísla.
Doplňková aktivita 1: Učitel žákům diktuje čísla a ti je zapisují do sešitu. Může také vyvolávat jednotlivé studenty k tabuli, aby slyšené číslo zapsali.
Doplňková aktivita 2: Studenti si mohou čísla diktovat vzájemně. Během této aktivity učitel studenty obchází a kontroluje výslovnost a správnost.
Doplňková aktivita 3: Nejprve určíme číslo, které budeme násobit (např. 6). Toto číslo, jeho násobky a čísla, která toto číslo obsahují, nesmí žáci vyslovit. Žáci postupně říkají čísla ve směru ručičkových hodinek. Pokud se dostanou k tomuto číslu, musí místo čísla říci BUM (např. první žák/student řekne jedna; druhý dva, . . . , pátý pět, šestý BUM). Místo slovo BUM lze samozřejmě použít i jiné.
Doplňková aktivita 4: Hra BINGO slouží k procvičení čísel, jejich správné výslovnosti a také porozumění. Učitel případně žáci napíšou na tabuli čísla. Každý žák má tabulku (3x3 políčka). Vybere si z tabule devět čísel a zapíše si je do své tabulky. Učitel/ vybraný žák říká libovolná čísla z tabule. Jakmile některý z žáků zaškrtá všechna pole, zakřičí Bingo a vyhrává.
Cvičení 2: Žák doplňuje vynechaná písmena do názvu čísel.
Cvičení 3: Úkolem žáka je najít 15 čísel.
Slova jsou ve směru zleva doprava →
shora dolů ↓

Cvičení 4: Žák počítá příklady. Kromě nácviku čísel se během cvičení žák naučí také termíny plus, mínus, krát, děleno; u pokročilejších studentů lze pracovat se slovní zásobou sčítat, odčítat, násobit, dělit, rovnat se

Cvičení 5: Úkolem žáka je říkat, jaká čísla vidí na obrázcích.
Cvičení 6: Žák čte telefonní čísla.
Cvičení 7: Podle tabulky v dolní části doplňuje žák do jednotlivých „bublin“ telefonní čísla, na závěr žák doplní své telefonní číslo.

Kolik stojí?
Žák/student se seznamuje s otázkou Kolik stojí? a odpovědí na ni. Součástí těchto cvičení je také základní slovní zásoba jídlo a pití.

Cvičení 1: Nejprve žák řekne/napíše, co je na obrázcích. Potom se ptá učitel nebo žáci navzájem, kolik to stojí.
Cvičení 2: Žák čte věty a podle obrázků odpovídá ano nebo ne.
Cvičení 3: Úkolem žáka je tvořit otázky s obrázky a odpovídat na ně.
Doplňková aktivita 1: K výuce názvů a cen potravin lze využít i letáky z obchodu. Žáci pracují ve dvojicích a ptají se na cenu vybraných produktů. Ptát se může také učitel.

Kolik je hodin?
Učitel názorně žákovi vysvětlí danou frázi. U úplných začatečníků stačí, pokud bude žák odpovídat bez použití slov hodina a minuta. U pokročilejších studentů můžeme požadovat úplnou odpověď.
Doplňková aktivita 1: Na papírových hodinách ukáže učitel čas a zeptá se jednoho žáka: Kolik je hodin?, žák odpoví, nastaví na hodinách nějaký čas a zeptá se některého ze svých spolužáků.
Doplňková aktivita 2: Učitel připraví kartičky (na každé kartičce je napsán nějaký čas slovy). Kartičky otočí popisem dolů a rozloží na stole. Žák si vybere jednu kartičku a na papírových hodinách nastaví daný čas. Pokud to udělá správně, vezme si kartičku. Vyhrává ten žák, který má nejvíce kartiček.
Obměna – na kartičkách je čas vyobrazen a úkolem žáka je ho říct.
Cvičení 1: Žák čte časové údaje.
Cvičení 2: Žák zakresluje údaje do hodin.
Cvičení 3: Podle obrázků říká žák, kolik je hodin.
Cvičení 4: Žák spojuje časové údaje s hodinami.

Předměty
Zde by se měl žák seznámit s názvy školních předmětů. Je možné, že ve vaší škole používáte další název, proto ho doporučuji doplnit.

Doplňková aktivita 1: Obrázky předmětů se dají použít jako pexeso, dají se k nim přiřazovat názvy nebo je kreslit a ostatní žáci hádají, o jaký předmět se jedná.
Cvičení 1: Žák podle obrázků píše/říká, o jaký předmět se jedná.
Cvičení 2: Podle obrázků se žák rozhoduje, zda je daná věta správně.
Cvičení 3: Žák doplňuje jedno chybějící písmeno v názvu předmětů.
Cvičení 4: Žák píše místo zkratek celý název předmětu.

Dny v týdnu
Žák se seznamuje s dny v týdnu. Tvar s předložkou učitel studentům zatím gramaticky neobjasňuje, vyžaduje od nich jen jeho mechanické zapamatování si.

Cvičení 1: Žák sestavuje zpřeházené názvy dnů.
Cvičení 2: Žák doplňuje dvě písmena do názvu dnů v týdnu.
Cvičení 3: Úkolem žáka je najít dny v týdnu.
Slova jsou ve směru zleva doprava →
shora dolů ↓

Kdy je?
Žák se seznamuje s otázkou Kdy je?...
Učitel může na začátku klást studentům také jiné otázky např. Kdy je fotbal, kdy je film, kdy je tenis, pokud ví, že žáci/studenti znají danou slovní zásobu.

Cvičení 1: Podle rozvrhu žák odpovídá na otázky. Učitel nebo žáci můžou také tvořit další otázky.
Cvičení 2: Na základě rozvrhu odpovídá žák ano/ne.
Doplňková aktivita 1: Žák si sám vytvoří dobrý/špatný rozvrh a potom ho slovně popisuje (např. V pondělí v 8 je matematika....). Žáci si také mohou rozvrhy vyměnit a každý z nich popisuje rozvrh někoho jiného.
Doplňková aktivita 2: Učitel si připraví dvě varianty jednoho rozvrhu (vynechá v něm jiné informace). Žáci pracují ve dvojicích a jejich úkolem je doplnit vynechané informace na základě kladení otázek druhému žákovi– např. Kdy je matematika?)

Školní čeština
Seznamuje žáka s pojmy slova a věta. Školní češtinu jsem rozdělila na dvě části – na část pro začátečníky a pro mírně pokročilé. Jedná se o stejný typ cvičení, ale obsahuje jinou slovní zásobu.
Cvičení 1 : Žák určuje, kolik slov mají dané věty.
Cvičení 2: Žák se po přečtení věty rozhoduje o její správnosti.
Cvičení 3: Úkolem žáka je napsat/říct, kolik vět obsahuje daný text. Jedná se o velmi krátké texty, protože jsem se snažila používat pouze tu slovní zásobu, kterou už žák zná z první lekce.

Cvičení 4: Žák odpovídá na otázky. U začátečníků je možné zjednodušit otázky na - kolik slov, kolik vět a nabídnout nějaký příklad.
Cvičení 5: Žák má souvislý text rozdělit na jednotlivé věty a slova. Je možné zde upozornit také na to, že každá nova věta začíná velkým písmenem (obvykle s tím ale nebývá problém).
Cvičení 6: Úkolem žáka je napsat za větu počet slov.
Cvičení 7: Žák píše věty, které obsahují daný počet slov.

Výslovnost

V této lekci budou žáci nacvičovat správnou výslovnost bě, pě, vě, mě.
Cvičení 1: Žák čte daná slova. Snažila jsem se zařadit slova, se kterými se žáci setkali v předchozích lekcích, ale ne vždy to bylo možné.
Cvičení 2: Žák hledá slova k obrázkům. Toto cvičení slouží nejen k nácviku správné výslovnosti, ale také k rozšíření slovní zásoby.
Cvičení **3:** Žák doplňuje bě, pě, vě nebo mě.
Cvičení 4: Žák čte slova. Ve cvičení jsou zařazena jak slova s bě, pě, vě, mě, tak také s be, pe, ve, me, aby si žák uvědomil odlišnou výslovnost.

Obsah

Slovní zásoba: Části dne, roční období, měsíce

Gramatika: rod

Školní čeština: psaní ú/ů

Výslovnost: h a ch

Cíl: Žák se naučí části dne, které bude potřebovat v dalších lekcích při práci se slovesy. Naučí se názvy ročních období a měsíců. Do této lekce jsem zařadila rod podstatných jmen, neboť kapitola obsahuje velké množství podstatných jmen, na kterých mohou žáci tuto gramatiku procvičovat. Rod je pro žáky důležitý také v hodinách češtiny ve škole.

Den

Na základě obrázku se žák seznámí s jednotlivými částmi dne. Učitel může uvést tvary v poledne, v noci. Je na jeho zvážení, zda je to žákům vhodné sdělovat teď nebo později.

Cvičení 1: Podle obrázku žáci říkají/píšou, o jakou část dne se jedná.
Cvičení 2: Slouží nejen k zapamatování si částí dne, ale také k opakování čísel.
Cvičení 3: Z přeházených písmen sestavuje žák slova, jež označují části dne.
Cvičení 4: Podle obrázku žák říká, o jakou část dne se jedná.
Doplňková aktivita 1: Vybraný žák pantomimicky ztvární nějaké sloveso (např. čistit si zuby…) a ostatní hádají, v jaké části dne se daná činnost odehrává. Pokud žáci slovesa ještě neznají, může jim ukazovat učitel obrázek daného slovesa.

Roční období

Nejprve se žáci seznámí s názvy jednotlivých ročních období. Učitel jim může ukazovat obrázky jednotlivých ročních období a žáci říkají, jaké roční období to je.
Cvičení 1: Úkolem žáka je přiřadit dané obrázky k jednotlivým ročním obdobím. Toto cvičení lze použít k rozšíření slovní zásoby.

Měsíce

Učitel může napsat na tabuli čísla 1 až 12. Řekne jméno měsíce a vybraný žák ho napíše na tabuli. Potom slova společně přečtou.

Cvičení 1: Do tabulky doplní žák měsíce podle ročních období.
Cvičení 2: Z přeházených písmen sestaví žák názvy jednotlivých měsíců.
Cvičení 3: Do řady po sobě jdoucích názvů měsíců doplní žák ty vynechané.
Cvičení 4: Do krátkého textu doplňuje žák slova uvedená v tabulce. V tomto textu se také seznámí s novým slovem prázdniny.

Rod
V tabulce s přehledem koncovek typických pro jednotlivé rody jsou uvedeny i názvy femininum, maskulinum, neutrum. Nepředpokládám, že je učitel nebo žák budou běžně používat, ale mohou se s nimi setkat v některých učebnicích češtiny pro cizince.
Rod vysvětlí učitel na základě typických koncovek, od žáka vyžaduje, že je bude umět.

Cvičení 1: Žák se rozhoduje, zda je dané slovo rodu mužského, ženského nebo středního.
V tabulce jsou uvedena slova z předchozích lekcí. Toto cvičení slouží tedy zároveň k upevnění slovní zásoby a k jejímu zopakování.
Cvičení 2: Úkolem žáka je napsat ke každému rodu 6 podstatných jmen. Je samozřejmě možné napsat i více.
Cvičení 3: Žák určuje rod podstatných jmen. Opět se jedná o slova z minulých lekcí.

Ten, ta, to

K rodu podstatných jmen jsem přidala také zájmeno ten, ta, to. Je možné ho žákům vysvětlit hned na začátku při seznamování se s koncovkami typickými pro jednotlivé rody. Já jsem tato zájmena uvedla až nyní, aby toho pro žáka/studenta nebylo mnoho nového najednou.
Cvičení 1: K daným slovům žák přiřazuje ten, ta, to.

Také na cvičeních určených k určování rodu lze trénovat zájmeno ten, ta, to.

Školní čeština
Seznamuje žáka se základními pravidly pro psaní ů/ú. Neuvedla jsem příklady slov složených či přejatých, protože je pro začátečníky považuju za obtížná.
Cvičení 1: Slouží nejen k nácviku ů/ú, ale také seznamuje žáka s novými slovy. Je na učiteli, aby rozhodl, která slova považuje pro žáka za důležitá či praktická.
Cvičení 2: Žák vybírá ů/ú.
Cvičení 3: Žák doplňuje do slov ů/ú. Pokud dané slovo nezná, může ho vyhledat ve slovníku a naučí se s ním alespoň pracovat.

Výslovnost
se zaměřuje na rozdíl mezi h a ch.
Cvičení 1: Žák čte slova, se kterými se seznámil už v minulých lekcích.
Cvičení 2: Slouží nejen k nácviku správné výslovnosti, přináší také socio-kulturní aspekt – seznámení se s některými českými jmény.
Cvičení 3: Učitel čte slova a žáci je po něm opakují.
Cvičení 4: Učitel říká popořadě slova, která označují obrázky, žáci podle poslechu píšou h nebo ch.
Cvičení 5: Žák se snaží rozlišovat podobně znějící slova.

Obsah

Slovní zásoba: Slovesa ve školním prostředí a každodenním životě

Gramatika: Přítomný čas sloves na –at, sloveso mít

Školní čeština: Druhy vět

Výslovnost: di/dy, ti/ty, ni/ny

Cíl: Tato kapitola (+kapitola 6, 7, 8) seznamuje žáka postupně se slovesy, se kterými se může setkat ve škole a ve svém každodenním životě. Každou kapitolu je samozřejmě možné doplnit o další slovesa dle potřeb žáka či učitele. Přítomný čas sloves neprobírám najednou, ale rozdělila jsem ho do několika kapitol, protože pro většinu začátečníků je časování poměrně obtížné.

Přítomný čas sloves na –at

Učitel nejprve žáky seznámí s koncovkami pro jednotlivé osoby. Pokud je bude psát na tabuli, je vhodné je barevně odlišit. Poté učitel řekne jiné sloveso a úkolem žáka je ho vyčasovat, potom se učitel může ptát např. dělat – já a žák řekne sloveso ve správném tvaru.

Cvičení 1: Žák se seznamuje se slovesy.
Cvičení 2: Podle tvaru slovesa vybírá žák vhodné zájmeno. U některých tvarů je možné více variant.
Cvičení 3: Žák doplňuje z nabídky vhodné sloveso.
Cvičení 4: Podle obrázků říká žák, co a kdy dělá Jakub. Na toto cvičení může učitel navázat otázkami, které se budou týkat žáka (např. Kdy vstáváš?, Co posloucháš?)
Cvičení 5: Podle obrázku vybírá žák správné sloveso.
Cvičení 6: Úkolem žáka je dát sloveso do správného tvaru.
Cvičení 7: Za použití obrázků tvoří žák věty.
Cvičení 8: Žák odpovídá na otázky. Otázky může klást učitel, mohou si je žáci klást mezi sebou nebo pracovat ve dvojicích.

Mít

Do této lekce jsem zařadila také sloveso mít a některé důležité každodenní fráze s tímto slovesem. Učitel může lekci obohatit o další fráze.
Učitel nejprve seznámí s časováním slovesa mít a s frázemi uvedenými pod tabulkou. Tyto fráze lze žákovi vysvětlit pomocí obrázků, gest či jednoduchých vět.

Cvičení 1: Žák hledá větu ke každému obrázku. Na toto cvičení mohou navazovat otázky učitele (např. Máš hlad? Kdy máš test?...)
Cvičení 2: Žáci doplňují sloveso mít ve správném tvaru.

Cvičení 3: Žáci odpovídají na otázky. Mohou pracovat ve dvojicích.
Cvičení 4: Úkolem žáků je tvořit věty o Petrovi.
Cvičení 5: Žák píše věty o sobě. Může používat fráze se slovesem mít, ale také slovesa, která už se naučil.
Obměna – Učitel dá každému žákovi či dvojici obrázek nějakého člověka a úkolem je napsat informace o něm. Žák může také psát informace o svém kamarádovi.

Školní čeština
Seznamuje žáky s druhy vět podle postoje mluvčího a s názvy interpunkčních znamének. Uvedla jsem také přací větu, ale tu nepovažuju až za tak důležitou. Žák by měl zvládnout určovat zejména oznamovací, tázací a rozkazovací věty.
Cvičení 1: Žák určuje druhy vět.
Cvičení 2: Žák píše věty. U začátečníků je možné vynechat rozkazovací věty (některé ale znají už z první lekce) a přací věty, protože obsahují gramatiku, kterou ještě neznají.
Cvičení 3: Žák doplňuje interpunkční znaménka.

Výslovnost
Je zaměřena na velmi obtížnou látku – výslovnost di/dy, ti/ty, ni/ny. Jedná se o jev, který je obtížný pro mluvčí téměř všech cizích jazyků.
Cvičení 1: Žák se snaží přečíst slova se správnou výslovností.
Cvičení 2: Žák podtrhuje slova.
Cvičení 3: Žák dle instrukcí podtrhuje slova.
Cvičení 4: Žák čte slova.
Cvičení 5: Žák čte podobná slova.

Obsah

Slovní zásoba: Slovesa ve školním prostředí a každodenním životě

Gramatika: Přítomný čas sloves na –et/–ět/–it

Školní čeština: Podstatná jména, psaní podstatných jmen

Výslovnost: ř

Cíl: Žák dokáže správně používat slovesa zakončená na –et/–ět/–it . Bude schopen jednoduše popsat, co dělá každý den.

Přítomný čas sloves na –et/–ět/–it

Učitel seznámí nejprve žáky se koncovkami pro jednotlivé osoby. Pokud je bude učitel psát na tabuli, je vhodné je barevně odlišit. Poté učitel řekne jiné sloveso a úkolem žáka je ho vyčasovat, potom se učitel může ptát např. dělat – já a žák řekne sloveso ve správném tvaru.

Cvičení 1: Žák přiřazuje slovesa k obrázkům. U každého obrázku se může učitel zeptat na tvary jednotlivých osob (např. spát – já…..) nebo může klást jednoduché otázky s daným slovesem (Kdy spíš?, Mluvíš dobře česky?….)
Doplňková aktivita 1: Obrázky je možné okopírovat a využít jako pexeso (dvojice – obrázek a obrázek, obrázek a slovo). Lze přidat i slovesa z lekce.
Cvičení 2: Podle tvarů sloves doplňuje žák správné zájmeno.
Cvičení 3: Úkolem žáka je dá slovesa do správného tvaru. Po skončení /v průběhu cvičení může učitel klást žákům otázky s danými slovesy (Mluvíš anglicky?).
Cvičení 4: Žák doplňuje tabulku.
Cvičení 5: Žák hledá slovesa (jedná se o slovesa ze cvičení 1).
Slova jsou ve směru zleva doprava →
shora dolů ↓
Cvičení 6: Žák vybírá správné sloveso.

Školní čeština
V této lekci se žák seznamuje s pojmem podstatná jména. Je zde také definováno, co podstatná jména jsou a jak se píší.
Cvičení 1: V textu hledá žák jména osob a rozhoduje se, zda se jedná o jméno či příjmení. Cvičení může předcházet krátký výklad o tom, jak vypadají česká jména a příjmení, jak se tvoří tvary ženského rodu.
Cvičení 2: Žák vybírá malé nebo velké písmeno. U pokročilejších studentů lze se cvičením dále pracovat a říkat si, jaké známé osobnosti to jsou, co udělaly…
Cvičení 3: Úkolem žáka je napsat pět českých jméno pro ženy a pět pro muže.
Cvičení 4: Úkolem žáka je roztřídit slova. Učitel samozřejmě může přidat i další.

Výslovnost

Tato lekce je zaměřena na výslovnost ř. Uvedla jsem jen několik cvičení, ale je samozřejmé, že to k nácviku správné výslovnosti tohoto písmene nestačí, protože je velmi obtížné. Doporučuju učiteli trénovat výslovnost tohoto písmene i na dalších slovech nebo jazykolamech.

Cvičení 1: Žák čte česká jména, která obsahují ř.

Cvičení 2: Žák čte slova.

Cvičení 3: Žák přiřazuje k daným slovům obrázky.

Doplňková aktivita 1: „Tichá pošta“– slouží k procvičování výslovnosti. Učitel řekne prvnímu žákovi slovo nebo větu s písmenem ř. První žák pošeptá slovo dalšímu. Poslední žák slovo řekne nahlas nebo ho napíše na tabuli.

Obměna: Učitel napíše slovo na kartičku a první student si musí slovo přečíst sám a předat dalšímu.

Obsah

Slovní zásoba: Slovesa ve školním prostředí a každodenním životě

Gramatika: Přítomný čas sloves na –ovat

Školní čeština: Slovní druhy – podstatná jména a slovesa

Výslovnost: r a l

Cíl: Žák dokáže správně používat slovesa, která končí na –at a slovesa z minulých kapitol. Bude schopen jednoduše popsat, co dělá každý den.

Přítomný čas sloves na –ovat

Učitel seznámí žáky s koncovkami pro jednotlivé osoby. Pokud je bude učitel psát na tabuli, je vhodné je barevně odlišit. Poté učitel řekne sloveso a úkolem žáka je ho vyčasovat. Učitel se také může ptát např. dělat – já a žák řekne sloveso ve správném tvaru.

Cvičení 1: Úkolem žáka je přiřazovat obrázky ke slovesům. Po přiřazení může učitel na těchto slovesech trénovat konjugaci, může je využít ke konverzaci, žáci s nimi mohou tvořit otázky a odpovědi.
Cvičení 2: Podle obrázku žák rozhodne, o jaké sloveso se jedná.
Cvičení 3: Úkolem žáka je doplnit tabulku.
Cvičení 4: Žák vybírá správné sloveso.
Cvičení 5: Žák dává slovesa do správného tvaru.
Cvičení 6: Žák spojuje slovesa s dalšími slovy. Některá podstatná jména jsou uvedena v jiných tvarech než v prvním pádu. U tohoto cvičení je důležité, aby žák daným slovům porozuměl, není podstatné, aby sám uměl dát slova do správných pádů.
Cvičení 7: Úkolem žáka je opravit chyby. U tohoto cvičení může učitel žáky seznámit také s tázacím slovem proč a odpovědí protože (Učitel se může zeptat: Proč je to špatně? A žák odpoví protože …).

Školní čeština
V této kapitole se žák začíná seznamovat se slovními druhy. Učitel může žákům sdělit informaci, že v češtině je deset slovních druhů, může je také napsat na tabuli, ale nemusí zatím jejich znalost od žáka vyžadovat. Začala jsem podstatnými jmény a slovesy ze dvou důvodů. Žák je s nimi už alespoň trochu obeznámen a jsou důležité i při konverzaci.
Cvičení 1: Žák se rozhoduje, zda jsou daná slova životná nebo neživotná.
Cvičení 2: Žák se rozhoduje, zda jsou daná slova životná nebo neživotná.

Číslo podstatných jmen

Neočekáváme ještě, že žák bude sám aktivně tvořit množné číslo, ale měl, by poznat, zda se jedná o jednotné nebo množné číslo.
Cvičení 1: Žák určuje, jestli je podstatné jméno v jednotném čísle.
Cvičení 2: Žák dává slova do opačného čísla. U tohoto cvičení je možné pokročilejší žáky/ upozornit na některá pravidla pro tvoření množného čísla (např. a ……y).

Slovesa

Žák se seznámí s kategorií osoby a čísla. Ostatní kategorie jsou pro žáky ještě velmi obtížné.
Cvičení 1: Úkolem žáka je v textu najít slovesa. Text lze využít i k opakování předchozího učiva a žák může v textu vyhledávat i podstatná jména.
Cvičení 2: Žák musí ke každé osobě napsat nejméně jedno sloveso.

Osoba

Cvičení 1: Žák vyhledá slovesa a určí u nich osobu.
Cvičení 2: U daných sloves určuje žák osobu.
Cvičení 3: Úkolem žáka je dát slovesa do správné osoby.

Výslovnost
je zaměřena na nácvik výslovnosti r a l. Tyto dvě hlásky jsou nacvičovány společně, protože je studenti (zejména z Asie) ve výslovnosti velmi často zaměňují.
Cvičení 1: Žák čte nejprve slova s písmenem r, potom s písmenem l.
Cvičení 2: K obrázkům žák říká slova.
Cvičení 3: Žák doplňuje r nebo l.

Obsah

Slovní zásoba: Slovesa ve školním prostředí a každodenním životě, dopravní prostředky

Gramatika: Přítomný čas nepravidelných sloves

Školní čeština: Slovní druhy – zájmena

Výslovnost: c a č

Cíl: Žák dokáže správně používat nepravidelná slovesa a slovesa z minulých kapitol. Bude schopen jednoduše popsat, co dělá každý den. Zvládne také říct, jakými dopravními prostředky můžeme cestovat.

Přítomný čas nepravidelných sloves

Tato kapitola se zaměřuje na nepravidelná slovesa. Nejsou zde samozřejmě uvedena všechna, jedná se o výčet těch nejdůležitějších, se kterými se žák můžete setkat ve škole a v každodenním životě. Učitel může doplnit i další slovesa, pokud si myslí, že je bude žák potřebovat. Předpokládám, že učitel bude pracovat v této kapitole i se slovesy, které už se žáci naučili.

Učitel seznámí žáky nejprve s koncovkami pro jednotlivé osoby. Pokud je bude učitel psát na tabuli, je vhodné je barevně odlišit. Žák může na základě prvního slovesa doplnit koncovky ostatních sloves.

Cvičení 1: Žák doplňuje slovesné koncovky.
Cvičení 2: Ke každému slovesu (jedná se o stejná slovesa jako v prvním cvičení) hledá žák správný obrázek.
Cvičení 3: Žák doplňuje slovesa ve správné formě.
Cvičení 4: Žák doplňuje správná slovesa do vět.
Cvičení 5: Žák spojuje slovesa s dalšími slovy. Během kontroly /po kontrole tohoto cvičení může učitel žákům klást otázky s těmito spojeními (např. Hraješ tenis?).
Cvičení 6: Ve dvojicích nebo každý sám odpovídají žáci na otázky.

Sloveso jet

Toto slovesa jsem využila k tomu, aby se žáci naučili názvy dopravních prostředků a dokázali říct, jak cestují. Není potřeba zatím žákům vysvětlovat, proč říkáme jedu metrem. V této fázi výuky češtiny bude stačit, pokud si to žák bude pamatovat jako frázi.

Cvičení 1: Žák tvoří věty s použitím slovesa jet.
Cvičení 2: Úkolem žáka je najít 7 slov. Jedná se názvy dopravních prostředků. Po vyškrtání slov zůstanou v tabulce písmena, která tvoří slovo letadlo.
Slova jsou ve směru zleva doprava →
shora dolů ↓
Cvičení 3: Žák odpovídá na otázky. Je možné tvořit další otázky.

Školní čeština
V této kapitole se žák seznamuje se zájmeny a jejich druhy. Záměrně jsem v tabulce uvedla pouze ta zájmena, která začátečník zná. Ostatní druhy zájmen pro něj budou ještě velmi obtížné.
Cvičení 1: Žák určuje druhy zájmen.
Cvičení 2: Úkolem žáka je najít v textu zájmena a určit jejich druh.
Cvičení 3: Žák píše zájmena. Potom s nimi může dále pracovat, např. používat je ve větách.
Cvičení 4: Žák se rozhoduje, jestli věty o zájmenech jsou pravdivé nebo ne.

Výslovnost
Cvičení 1: Žák čte vybraná slova, která obsahují písmeno c nebo č.
Cvičení 2: Žák doplňuje do slov písmeno c nebo č. Jedná se o slova z předchozích lekcí.
Cvičení 3: K obrázkům žák říká slova.

Obsah

Slovní zásoba: Školní pomůcky

Gramatika: Přivlastňovací zájmena

Školní čeština: Slovní druhy – spojky

Výslovnost: z a ž

Cíl: Tato kapitola seznamuje žáka s názvy školních pomůcek a s přivlastňovacími zájmeny. Tato dvě téma jsou součástí jedné lekce, neboť právě přivlastňovací zájmena lze vhodně procvičovat právě s názvy podstatných jmen, která označují školní pomůcky.

Cvičení 1: Každé podstatné jméno spojí žák s obrázkem školní pomůcky. Některá podstatná jména už žáci budou znát, některá pro ně budou úplně nová. Obrázky lze použít i k hraní pexesa.
Cvičení 2: Žák říká, co vidí na obrázcích. Odpovědi mohou žáci samozřejmě i psát.
Cvičení 3: Žák se rozhoduje, jestli věta odpovídá obrázku.
Cvičení 4: Toto cvičení slouží k zopakování látky z minulých lekcí. Žák nemusí jen doplňovat ukazovací zájmeno, ale může také přidat vhodné přídavné jméno či tvořit otázky s tázacím zájmenem.
Cvičení 5: Žák doplňuje do křížovky slova na obrázcích (v tajence vyjde slovo školní pomůcky)

Přivlastňovací zájmena

Pomocí tabulky vysvětlí učitel žákovi systém přivlastňovacích zájmen v češtině.

Cvičení 1: Žák tvoří přivlastňovací zájmena a spojuje je s podstatnými jmény, která jsou na obrázcích.
Cvičení 2: Žák doplňuje do tabulky správná přivlastňovací zájmena.
Cvičení 3: Žák se rozhoduje, zda je spojení přivlastňovacího zájmena a podstatného jména gramaticky správné.
Cvičení 4: Žák doplňuje vhodné přivlastňovací zájmeno.
Cvičení 5: Žák tvoří věty „ To je + příivlatňovací zájmeno + školní pomůcka“, která je na obrázku.
Cvičení 6: Úkolem žáka je tvořit otázky a odpovídat na ně.
Cvičení 7: Do textu doplňuje žák vhodná přivlastňovací zájmena.
Cvičení 8: Žák čte dva krátké texty na na základě nich vybírá, zda se dané předměty vztahují k Monice (potom je spojí se zájmenem její) nebo s Karlem (potom je spojí se zájmenem jeho).

Školní čeština
V této kapitole pokračuje téma slovních druhů. Zařadila jsem do ní spojky, protože díky nim bude moct žák používat rozvitější věty.
Nejsou zde uvedeny všechny spojky, pouze ty, které žák se začátečnickou znalostí českého jazyka může prakticky používat.

Spojky souřadící

Nejprve učitel seznámí žáka se spojkami souřadícími. Význam některých z nich si bude muset žák dohledat ve slovníku.

Cvičení 1: Žák doplňuje vhodnou předložku.
Cvičení 2: Žák sám píše věty s danými předložkami.
Žáku můžete dát také text z učebnice, se kterou v hodinách českého jazyka běžně pracujete a jeho úkolem bude vyhledat dané spojky. Nebude očekávat od žáka, že textu bude rozumět.

Spojky podřadící

Zde bych kladla důraz zejména na první tři uvedené spojky. Žák by je měl umět prakticky použít.
Cvičení 1: Žák písemně nebo ústně odpovídá na dané otázky.
Žáci mohou také sami nebo ve dvojicích tvořit vlastní otázky.
Cvičení 2: Žák doplní správnou spojku.
Cvičení 3: Žák píše věty s danými spojkami.
Cvičení 4: Žák vybírá správnou spojku.

Výslovnost
Cvičení 1: Žák čte slova.
Cvičení 2: Žák doplňuje ž nebo z.
Cvičení 3: Žák říká, co vidí na obrázcích.
Cvičení 4: Slouží nejen pro cvičení správné výslovnosti, ale také k rozšíření slovní zásoby z tematické oblasti zvířata, což se dá využít i v dalších předmětech.

Obsah

Slovní zásoba: Přídavná jména – popis osob a věcí, názvy barev

Gramatika: Přídavná jména, otázka jaký, á, é

Školní čeština: Slovní druhy – přídavná jména

Výslovnost: b a p

Cíl: Tato kapitola se v gramatice, slovní zásobě i školní češtině věnuje přídavným jménům, jak po jejich stránce významové, tak také gramatické. Žák se naučí jednoduše popisovat osoby a předměty kolem sebe. Bude schopen tvořit otázky s tázacím zájmenem jaký a odpovídat na ně.

Přídavná jména

Na příkladu seznámí učitel žáky s rodem přídavných jmen. Je možné použít i jiný příklad než jen ten, který je uvedený zde. Poté se pomocí obrázků seznámí s vybranými přídavnými jmény.
Cvičení 1: Ke každému obrázku vybere žák vhodné přídavné jméno.
Cvičení 2: Doplňte koncovky přídavných jmen.
Cvičení 3: Podle obrázku vybere žák správné podstatné jméno.
Cvičení 4: Žák doplní vhodné přídavné jméno, může jich doplnit také vice.
Cvičení 5: Žák spojuje opačná přídavná jména.
S tímto cvičením se může i dále pracovat. Učitel nebo žáci se ptají navzájem: Co je teplé? Co je studené?
Cvičení 6: Žák písemně nebo ústně odpovídá na otázky.
Cvičení 7: Žáci jednotlivě nebo ve dvojicích tvoří otázky a pak si někoho ze spolužáků vyberou a zeptají se ho.

Barvy

Žáci nejprve přečtou názvy barev. Učitel může žákům také názvy barev diktovat. Učitel ukáže na barvu a řekne její jméno a vybraný žák se pokusí slovo napsat na tabuli.

Cvičení 1: Žák nejprve doplní dvě chybějící písmena do názvu barev a potom název barvy spojí s obrázkem.
Cvičení 2: Úkolem žáka je spojit přídavné jméno s podstatným jménem. Po skončení tohoto cvičení mohou žáci říkat další příklady.
Cvičení 3: Žáci přiřazují k přídavným jménům podstatná jména, která jsou uvedena dole. Pokud si žák vybere jiné podstatné jméno než rodu středního nesmí zapomenout změnit koncovku přídavného jména.
Cvičení 4: Podle příkladu tvoří žák věty s názvy barev.
Cvičení 5: Úkolem žáka je najít názvy 10 barev.

Doplňková aktivita 1: Učitel řekne barvu a žáci se musí co nejrychleji dotknout nějaké věci, která má tuto barvu.

Školní čeština

I školní čeština se věnuje přídavným jménům, seznamuje žáka s druhy přídavných jmen.

Cvičení 1: Žák hledá v textu přídavná jména. Může u nich také určovat, zda se jedná o měkká nebo tvrdá.

Cvičení 2: Úkolem žáka je napsat tři přídavná jména měkká a tři tvrdá.

Cvičení 3: Úkolem žáka je napsat jednu větu s daným přídavným jménem, je třeba dodržovat rod.

Výslovnost

je zaměřena na výslovnost hlásek b a p. Výslovnost těchto hlásek může být problém pro vietnamsky a arabsky mluvicí.

Cvičení 1: Učitel čte slova a žáci je opakují.

Cvičení 2: Učitel čte následující slova: *plavat, běžet, pec, oblouk, opasek, blázen, hubne, oblázek, papír, blízko, obnos, nebyla, chlapeček, bonbon)* a žák doplňuje hlásku, kterou slyší.

Cvičení 3: Žák čte slova.

Cvičení 4: Žák hledá slova k obrázkům.

Obsah

Slovní zásoba: Předměty a věci ve třídě, orientace (nahoře, dole...)

Gramatika: Čtvrtý pád jednotného čísla (podstatná jména a přídavná jména), Mám rád x rád...

Školní čeština: Slovní druhy – příslovce

Výslovnost: s x š

Cíl: Žák bude schopen pojmenovat předměty ve školní třídě a říct, kde se nacházejí. Bude umět vytvořit čtvrtý pád podstatných a přídavných jmen a aktivně ho používat v jednoduchých větách.

Cvičení 1: S novou slovní zásobou může učitel žáka seznámit několika způsoby:
a) společně přiřazují slova k obrázkům
b) před cvičením chodí učitel s žáky po třídě, učitel ukazuje na předměty a pojmenovává je, žáci slova opakují, potom učitel ukazuje ještě jednou a znovu se ptá, co to je.
c) žáci pracují se cvičením sami (nová slova hledají ve slovník) a potom následuje společná kontrola.
Toto cvičení se dá použít i k opakování gramatického rodu nebo adjektiv.
Doplňková aktivita 1: Obrázky se dají využít jako pexeso.
Doplňková aktivita 2: Jeden ze žáků jde k tabuli, učitel mu vybere jedno slovo ze cvičení 1. Úkolem žáka je toto slovo nakreslit. Ostatní žáci hádají, o jaké slovo se jedná. Tuto hru můžou žáci hrát také v týmech.
Doplňková aktivita 3: Učitel řekne jedno slovo ze cvičení 1 a žáci se musí daného předmětu co nejrychleji dotknout.
Cvičení 2: Z daných slov vybere žák pouze ta, která se nachází ve školní třídě.
Cvičení 3: Žák popisuje obrázek. Říká, kdo a co je na obrázku. Může také říkat, jaké to je. Pokud žák není schopen mluvit sám, učitel mu klade jednoduché otázky.
Cvičení 4: Žák se rozhoduje, zda je daná věta odpovídá obrázku.
Cvičení 5: Žák pojmenovává rozdíly mezi prvním a druhým obrázkem.

Orientace

Žák se seznamuje se základními pojmy, které slouží k orientaci. Učitel řekne slovo, napíše ho na tabuli a doprovodí ho gestem. Mám zkušenost, že žák slova takto pochopí i bez slovníku.
Tato slova mohou být procvičována i na práci s mapou nebo plánkem.
Cvičení 1: Žák spojuje slova s obrázky.
Cvičení 2: Žák popisuje třídu. Říká, kde + co je (např. vlevo dole je...).

Cvičení 3: Podle obrázku žák odpovídá na otázky.
Cvičení 4: Žák čte text a podle něj kreslí.
Obměna:
a) žáci pracují ve dvojicích, jeden kreslí a druhý čte
b) diktuje učitel a žáci kreslí.

Čtvrtý pád

Žáci se seznamují se 4. pádem. Čtvrtý pád je zařazen do této lekce z několika důvodů:
a) je součást úrovně A1 (snažila jsem se po stránce gramatické zařadit vše, co do této úrovně patří)
b) ze všech pádů je (co se koncovek týká) nejjednodušší
c) žák už zná řadu sloves, která se s tímto pádem pojí (mít, snídat, studovat) a může ho tedy užívat v jednoduchých větách.

Cvičení 1: Žák dává slova do čtvrtého pádu. K podstatným jménům je možné přiřadit vhodná přídavná jména a žák tak může procvičovat i čtvrtý pád přídavných jmen.
Cvičení 2: Místo obrázků žák píše slovo, opět lze podstatné jméno doplnit o přídavné.
Doplňková aktivita 1: Učitel napíše na sloveso nebo větu, která obsahuje sloveso se čtvrtým pádem (např. Rád piju...). První žák doplní nějaké slovo ve čtvrtém pádu (např. Piju vodu.), další žák zopakuje větu předchozího studenta a přidá nové slovo (např. Piju vodu a čaj). Pokračuje se dál, dokud některých ze žáků nevynechá slovo.
Cvičení 3: Žák spojuje slovesa s vhodným podstatným jménem, které dává do čtvrtého pádu.
Cvičení 4: Žák odpovídá na otázky. Žáci mohou také pracovat ve dvojicích a potom zjištěné informace o svém spolužákovi sdělovat ostatním.
Cvičení 5: Žák dává slova do čtvrtého pádu.
Cvičení 6: Žák doplňuje do textu správná slova.
Dříve než začne žák slova do textu doplňovat, může si s ním učitel slova nejprve projít. Zeptá se, jestli jim rozumí, může si tato slova nechat od něj vysvětlit.
Po přečtení a doplnění slov do textu může učitel žákovi klást otázky k textu, může se také ptát na žáka (např. Co snídáš?).
Žák může také říct / napsat krátký text o sobě.

Co máš rád?/ Co nemáš rád?

Učitel nejprve seznámí žáka s tou to frází pomocí několika příkladů.

Cvičení 1: Podle obrázků říká žák, co má a nemá ráda Jana.
Cvičení 2: Žák píše informace o sobě.

Doplňková aktivita 1: Žáci pracují ve dvojicích a navzájem se ptají, co máš rád a co nemáš rád (u pokročilejších žáků je možné doplnit ještě o otázku proč, např. Proč máš rád mléko? Protože...)
Doplňková aktivita 2: Učitel rozdá žákům obrázky různých lidí a ptá se, co mají rádi a co ne.

Co rád děláš? / Co nerad děláš?

Zařadila jsem to ze dvou důvodů. Společně s předchozí frází bude žák schopen jednoduše sdělit, co má rád a nemá rád. Druhým důvodem je, že obě tyto fráze se žákům často pletou a chybují v nich.

Cvičení 1: Žáci (jednotlivě nebo ve dvojicích) odpovídají na otázky.
Cvičení 2: K obrázkům dvou lidí píšou, co rádi a neradi dělají. Toto cvičení je možné doplnit i o otázku co máš rád a co nemáš rád.
Cvičení 3: Žáci doplňují do vět slova. Po skončení tohoto cvičení mohou tvořit podobné dialogy.
Cvičení 4: Místo obrázků píše žák slova.
Cvičení 5: Žák píše krátký text o svém kamarádovi. Tato cvičení se může dělat i ústně.

Školní čeština
Žák se seznamuje s příslovci. Uvedla jsem jen příslovce místa, času a způsobu, protože odpovídají slovní zásobě, kterou žák má.
Cvičení 1: Úkolem žáka je najít v textu příslovce.
Cvičení 2: Žák odpovídá na otázky pomocí jednoho příslovce.
Cvičení 3: Žák rozhoduje, o jaký druh příslovce se jedná.
Cvičení 4: Žák vybírá vhodné příslovce.
Cvičení 5: Žák píše opozitum k daným příslovcím.

Výslovnost
Cvičení 1: Žák čte slova.
Cvičení 2: Žák doplňuje do slov s nebo š.
Cvičení 3: Žák čte názvy zvířat.

Problémy při výuce češtiny

Rusky mluvící žáci/studenti

<u>Výslovnost</u>

- ř , h (místo kniha…. kniga, tento problém nemají studenti z Ukrajiny nebo Běloruska, kde se h v abecedě vyskytuje)

- silné měkčení e po de/te/ne …dě/tě/ně …. (dobrý děn, tělefon)

- čtení j před e – Jevropa, Jeva

- délka vokálů - zkracování všech délek na konci slov a protahování délek u krátkých českých vokálů uprostřed slov , zejména u delších slov: podnikátel/ředitélna, ale i na začátku slov: óběd...

- o/a … řada slov v ruštině – píše se o, čte se a (např. akna), to studenti přenášejí i do češtiny

- velké problémy rozlišovat di/ti/ni a dy/ty/ny

- příliš silná výslovnost y (byl)

- čeština akcent na první slabice VYužívat - vyuŽÍvat

- větná intonace v ruštině je jiná než v češtině

<u>Gramatika</u>

- psaní: často zaměňují u/y

- funkce pádů – chápou bez problémů, ale často jiné vazby: zeptat se + genitiv. (v ruš. akuzativ)

- jiné předložky - např. chodit do lékaře, na banku

- zájmena – je velmi těžké odnaučit vidím jich – místo je

- vynechávání pomocného slovesa být v přítomném (já doma) I minulém času (já studoval)

- psaní záporu u sloves zvlášť

- reflexivní pasívum, nechápou, proč ho čeština preferuje, v ruštině se preferuje složené pasivum!!!

- kondicionál – v ruštině je univerzální by, v češtině by, bys (já by šel..)

- často opačný význam některých slov: zápach=vůně, život=břicho, mir=svět… (ja pošel)

Vietnamští žáci/ studenti

<u>Výslovnost</u>

- některá písmena chybí (ě, š, č, ř, ž, ý, á, í, é, ó, ú, ů, j)

- často si myslí, že čárky označují tóny, a proto je nevyslovují jako dlouhé samohlásky

- nevyslovují nebo komolí koncové souhlásky

- problém rozlišení tónu otázky a oznamovací věty

- větná intonace – ve vietnamštině není

- s, š – čtou jako t (pes -pet, chceš - chcet)

- r, d – čtou jako z (růže – zuze, nevadí – nevazi)

- ch – čtou jako č (Chodov – Čodop)

- tr – čtou jako č (tramvaj – čamvaj)

- c – čtou jako s (cibule – sibule)

- v – čtou jako p (lov – lop)

- nerozlišují l – n (Monika – Molika)

- někdy nerozlišují b/p

<u>Gramatika</u>

Vietnamština nerozlišuje řadu věcí, které jsou v češtině běžné: např. gramatický rod, rozdíl mezi singulárem, plurálem, min, přít., bud. časem , dokon. a nedok. slovesa, první, druhou, třetí osobou.

- slova se neskloňují, nečasují ani jinak neproměňují

- problém pády – jaké má použití, v jaké situaci

- nemá příliš mnoho internacionálních termínů

Mongolští žáci/studenti

Mongolština se zapisuje azbukou, často nerozlišují délky samohlásek, čárky, háčky.

<u>Výslovnost</u>

- nemá hlásku h – její výslovnost je potřeba nacvičovat

- nemá ř, x, z a ž (z často vyslovují jako dz, ž jako dž)

- nerozlišování diakritiky (byt, být, drahá, dráha)

- problém s výslovností di+dy, ti+ty, ni+ny

- problémy i s intonací (zejména tázací a rozkazovací věty)

<u>Gramatika</u>

- slova a tvary slov se tvoří pomocí přípon

- nerozlišuje se mluvnický rod, záleží na kontextu, pokud je nutné rozlišení – výraz: muž nebo žena – chápou přirozený rod

- plurál a singulár existuje – někdy se používá i singulár na místo plurálu, pokud je to z kontextu jasné (tři dělník)

- 9 pádů, ale jiný význam než české pády

- slovesa – časování je pro Mongoly těžké, při časování se v mongolštině se sloveso nemění, mění se jen zájmeno – nelze ho vynechat, ze začátku používat s osobními zájmeny

- jedno slovo může být ve větě substantivem, adjektivem, slovesem či příslovcem

- spojky – mongolština jich má velmi málo

Arabští žáci/studenti

<u>Výslovnost</u>

- arabština nezná hlásku p - Arabové vyslovují ji jako b

- arabština má jen 3 samohlásky a, u, i – problém s rozlišováním e/i, u/o, a/e (zejména v psaném projevu)

- výše uvedené tři samohlásky mají krátkou a dlouhou variantu, ale zapisuje se pouze dlouhá varianta

- problémy s výslovností ou, eu, au

- problémy s výslovností slov, která mají více souhlásek po sobě následujících např.: čtvrtek – (Arab ho vysloví jako „četvertek“), jmenuje se – jemenuje

<u>Gramatika</u>

- vynechávání pomocného slovesa být - větné konstrukce typu já student

- neexistuje kategorie středního rodu, má jen rod mužský a ženský

- slovesa se neuvádí v infinitivu, ale ve 3. osobě sing. min. času

- problém se slovesem mít, arabština ho nemá – vyjadřuje ho pomocí předložek

- adjektiva – po podstatném jméně – kniha hezká

- má pády, ale pouze tři – nominativ, genitiv a akuzativ

Struktura hodiny

Lekce by neměla být stereotypní, měly by se v ní střídat různé druhy aktivit a promítnout v ní všechny složky komplexní jazykové kompetence, a to formou:

a) poslechů, b) dialogů, c) četbou (hlasitou i tichou), d) psaní, e) gramatických cvičení, f) jazykových her

Začátek lekce - opakování minulé látky a její osvěžení

Prostřední fáze hodiny - výklad nové látky + procvičování (různá cvičení, didaktické a jazykové hry apod.)

Konec hodiny - opakování nabyté látky, provázání učiva s probranou látkou, reflexe

Aktivity je nutné přizpůsobit úrovni skupiny/ jednotlivce, ale také je individuálně směřovat k jednotlivým účastníkům kurzu.

Trénink výslovnosti

Nejčastěji používané učebnice pro dospělé

Adamovičová, A., Ivanovová, D.: Basic Czech I, II. Karolinum 2006, 2007.

Adamovičová, A.: Nebojte se češtiny. Karolinum 2005.

Andrášová, H.; Podepřelová, A. a kol.: Desetiminutovky čeština pro cizince. Klett 2008.

Boccou Kestřánková, M. a kol.: Čeština pro cizince A1 a A2: učebnice a cvičebnice. Edika 2017.

Boccou Kestřánková, M. a kol.: Čeština pro cizince B1: učebnice a cvičebnice. Edika 2016.

Boccou Kestřánková, M. a kol.: Čeština pro cizince B2: učebnice a cvičebnice. Edika 2013.

Cvejnová, J.: Česky, prosím. Karolinum 2008.

Čechová, E., Remediosová, H., Putz, H: Chcete mluvit česky?, Liberec 2005.

Hádková, M.: Čeština pro cizince a azylanty A1 a A2. SOZE 2005.

Hrdlička, M., Bischofová, J. Čeština pro cizince a azylanty B1 (učebnice, cvičebnice a metodika). Praha: MŠMT, 2005

Froulíková, L.: Zahrada českého jazyka. Academia 2003.

Froulíková, L. Adam a Eva v Českém ráji. Academia 2008.

Holá, L.: Čeština Express 1, 2, 3. Akropolis 2011, 2014.

Holá, L.: Česky krok za krokem 1 (A1-A2). Akropolis 2016, 2017.

Holá, L., Bořilová, P.: Česky krok za krokem (B1). Akropolis 2009.

Hronová, K.: Úvodní audiorální kurs češtiny pro výuku zahraničních studentů. UJOP UK 1994.

Hronová, K., Turzíková, M.: Čeština pro cizince. Fraus 1998.

Nekovářová, A.: Čeština pro život. Akropolis 2006.

Parolková, O., Nováková, J.: Czech for foreigners. Praha 2004

Rešková, I.; Pintarová, M.: Communicative Czech. (Elementary, Intermediate). PhDr. Ivana Rešková 2004.

Roubalová, E.: Učíme se česky. Karolinum 2004.

Štindl, O.: Easy Czech Elementary. Akronym 2008.

Manuál pro učitele českého jazyka pro cizince bez znalosti latinky: www.varianty.cz/download/pdf/pdfs_83.pdf

Učebnice češtiny pro děti

Dousková, J.; Štenclová K., Fraňková, L.: Česky vesele a hezky. Centa 2005.

Hanzová, M.: Učíme se česky 1. Pansofia.

Hasilová, H.: Pozor, začínáme! 1.+2. Fortuna 2006.

Hrubá, J.: Čeština pro děti cizinců. MSD, spol.s.r.o, Brno 2004.

Kamiš, K.: Učíme se česky 2. Pansofia.

Kotyková, S.; Lejnarová, I.: Čeština pro malé cizince 1/2. Knižní klub, 2005.

Schrimpfová, J. M.: Můj první slovník českého jazyka. Fraus 2008.

Škodová, S.: Domino. Český jazyk pro malé cizince 1 (Pracovní sešit). UJEP 2010.

Táborková, J.: Hezky česky. NIDV, 2016.

Tenorová, A.: Hrátky s češtinou. ZŠ a MŠ náměstí Svobody 2

Vojtkovská, P.: Annjong hasejo, paní učitelko. ZŠ Frýdek-Místek, 2008.

Hry a aktivity

Andrášová, H., Podepřelová, A. a kol: Na cestě za češtinou. Klett 2008.

Čechová, M., Oliva, K., Nejedlý, P.: Hrátky s češtinou. SPN 2007.

Hancock, M.: Pronuntiation Games. Macmillan Publisher 1991.

Malá, Z.: Hry a aktivity pro výuku češtiny pro cizince. Lingea Ludus 2009.

Pišlová, S.: Jazykové hry. Fortuna 2008.

Rinvolucri, M.: Grammar Games. Cambridge University Press 2008.

Víška, V., Nováková, L.: Čeština nás baví. Triton 2005.

Warner, P.: 6x25 her rozvíjejících schopnosti a dovednosti dítěte. Portál 2005.